Tafsiira Suuratu Luqmaan-Kutaa 9

Description

Qananii Rabbii (subhaanahu wa taâ€™aalaa)
Qananiin Rabbiin ilmaan namaa irratti oole lakkaawame hin dhumu. Dhugumatti, gubbaan wanta samii keessa jiruu laaffiseef, jalaan wanta dachii keessa jiru laaffiseef, keessaa alaan qananii itti gadi dhangalaase. Aayah armaan gadi keessatti dhugaa kana ifa baasa:

﴿أَلَمْ تَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَأَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ نِعَمَهُۥ ظَٰهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُجَٰدِلُ فِى ٱللَّهِ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَٰبٍ مُّنِيرٍ ﴿٢٠﴾﴾

â€œ**Sila Rabbiin wanta samiiwwan keessa jiru fi wanta dachii keessa jiru akka isiniif laaffisee, gubbaa fi keessaan qananii Isaa akka isin irratti dhangalaase hin arginee? Namoota keessaa nama beekumsa yookiin qajeelcha yookiin kitaaba ifaa malee waaâ€™ee Rabbii falmutu jira.â€•** Suuratu Luqmaan 31:20

Yaa namoota! Wanta samiiwwan keessa jiru kan akka aduu, jiâ€™a, duumessaa fi kanneen biroo akka isaaniif laaffisee, wanta dachii keessa jirus kan akka beelladootaa, mukkeen, bishaan fi kanneen biroo akka isiniif laaffise sila hin argitanii? Ammas, qananii gubbaa qaama irraa mulâ€™atu fi qananii keessaa sammuu fi qalbii keessa jiru akka isin irratti dhangalaase hin argitanii?[1]

Qananiin gubbaa qananii ijaan mulâ€™atuudha. Kan akka bareedinna qaamaa, qabeenyaa fi kkf.
Qananiin keessaa immoo wanta ijaan hin mulâ€™anneedha. Kan akka beekumsaa, iimaanaa fi kkf.

Yaa namoota qananii keessaa fi gubbaa erga isin irratti dhangalaase, hojiin keessan Rabbii qananii kana isin irratti dhangalaaseef gadi jechuun, Isa jaallachuun, qananii kana wanta Inni jaallatu ittiin hojjachuuni fi Isa faallessuuf itti fayyadamuu dhiisun Isa galateefachuudha.

Garuu duraa duubaan qananiin akkanatti dhufuu waliin namoota keessaa nama Rabbii oltaâ€™aa hin galeefannetu jira. Inumaa, ni waakkate, Rabbii isa qananiisetti ni kafare.[2]

â€œNamoota keessaa nama beekumsa yookiin qajeelcha yookiin kitaaba ifaa malee waaâ€™ee Rabbii falmutu jira.â€•

â€œWaaâ€™ee Rabbiiâ€• jedhu keessatti, wanti asirraa barbaadame Zaata Isaa ilaalchisee moo yookiin Gooftummaa Isaa ykn Gabbaramummaa (uluuhiyyah) Isaa yookiin maqaalee fi sifaata Isaa yookiin murtiwwanii fi hojiiwwan Isaatii?

Deebiin: kana hundaa ni hammata. Namoota keessaa nama zaata Rabbii ilaalchisee falmutu jira. Rabbiin jiraachu ni morma. (Rabbiin hin jiru jedha). Ammas, namoota keessaa nama Tokkichummaan gabbaramu Rabbii falmutu jira. (Ibaadaan Rabbiin ala wanta biraatiif ni taâ€™a jechuun falma.) Ammas, namoota keessaa maqaalee fi sifaata Rabbii ilaalchisee falmutu jira. Falmiin baayâ€™een Muslimoota jidduutti uumame falmii maqaalee fi sifaata keessatti. Akkasumas, namoota keessaa murtiiwwanii fi hojii Rabbii ilaalchise kan falmutu jira. Yommuu kuni haraama isaan jedhamu, eenyutu haraama godhe jechuun falma. Ammas, Rabbiin maaliif kaafirota kanniin qananii baayâ€™ee qananiisee Muslimoonni immoo hiyyummaa fi rakkoo cimaa keessa taâ€™anii? Jechuun falma. Ammas, waaâ€™ee qadara ilaalchise ni falma.

Falmiin beekumsaan yoo taâ€™e homaa zanbii (cubbuu) hin qabu. Garuu beekumsa malee falmuun zanbii qaba.[3]

Gabaabumatti, namoota keessaa nama waaâ€™ee jiraachu Rabbii oltaâ€™aa, Gooftummaa Isaa, Tokkichummaan gabbaramuu, maqaalee fi sifaata Isaa, murtiwwanii fi hojiiwwan Isaa ilaalchisee beekumsa malee ykn qajeelcha ykn kitaaba ifaa malee falmutu jira. Namni kuni wanta ittiin falmu ilaalchisee beekumsa sirrii hin qabu yookiin wanti inni jedhu sirrii taâ€™uu ibsii (qajeelchi) isa bira hin jiru yookiin wanti inni jedhu haqa taâ€™uu agarsiisu kitaabni Rabbiin irraa dhufe hin jiru. Kana irra, inni sobaan falma.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
ءَابَآءَنَآ ۚ أَوَلَوْ كَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٢١﴾

â€œ**Yommuu wanta Rabbiin buuse hordofaa isaaniin jedhamu, â€œLakki, wanta abbooti keenya irratti arganne hordofna.â€• jedhan. Sheyxaanni adabbii bobaâ€™aatti kan isaan waamu osoo taâ€™ellee moo?â€•** Suuratu Luqmaan 31:21

Kana jechuun yommuu namoota waaâ€™ee tawhiida Rabbii fi ibaadaa Isaaf mirkaneessu ilaalchisee falman kanniiniin: wanta Rabbiin Nabiyyii Isaa Muhammad (SAW) irratti buuse hordofaaâ€• jedhamu, akkana jedhu: â€œLakki wanta Rabbiin buuse hin hordofnu. Kana irra, wanta abbooti keenya irratti arganne hordofna.â€• Wanti abbooti isaanii irratti argatan: shirkii (Rabbiin alatti wanta biraa gabbaruu) fi jallinna.[4]

â€œ**Sheyxaanni adabbii bobaâ€™aatti kan isaan waamu osoo taâ€™ellee moo?â€•** kana jechuun sheyxaanni gara adabbii ibidda bobaâ€™aa taâ€™etti kan abbooti waamu osoo taâ€™ellee isaan abbooti isaanii ni hordofuu?[5]

Sheyxaanni abbooti isaaniitti hojii badaa kan akka shirkii hasaasuun gara ibidda bobaâ€™aatti isaan waama. Namoonni kunniinis karaa ibidda bobaâ€™aatti nama geessu keessatti abbooti isaanii ni hordofuu?

Wanti nama qaruute irraa eeggamu: dhumti abbooti isaa ibidda bobaâ€™aa yoo taâ€™e, inni isaan hordofuu hin qabu. Yoo isaan hordofe, akkuma isaanii dhumti isaas ibidda bobaâ€™aadha.

Wanti asirraa barannu:
1ffaa-namni jallinna keessatti abbooti isaa ykn namoota biraa akkeessu hin qabu. Yoo akkana godhe, akkuma isaanii adabbiif of saaxila.
2ffaa-Sheyxaanni waan badaa namatti hasaasuun gara ibiddaatti nama waama. Sheyxaanni koottu ibidda seeni ykn waan badaa kana hojjadhu jechuun hin lallabu. Garuu qoma namaa keessatti waan fokkuu namatti miidhagsa, ni hasaasa. Fakkeenyaf, shirkii, hanna, zinaa fi kkf qoma keessatti namatti hasaasa, ni miidhagsa. Namni kana erga hojjate booda yoo hin tawbatin dhumti isaa adabbii ibiddaati. Haala kanaan gara ibiddaatti nama waama.

Kanaafu, hasaasa sheyxaanaa irraa of eeggachu qabna. Wanti badaan qoma keenya keessatti miidhagfamu hundi hasaasa sheyxaanaa akka taâ€™e beeku qabna. Yeroo kanatti, â€œaâ€™uuzu billahi mina sheyxaani rajiimâ€• jechuun ykn qul aâ€™uuzu birabbi naas qaraâ€™uun Rabbiin irraa eeggumsa haa barbaannu.

Kitaabban wabii:
[1] Tafsiir Muyassar-413
[2] Tafsiir Saâ€™dii-762
[3] Tafsiiru Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Luqmaan, Ibn Useymiin- fuula 123-124
[4] Tafsiir Muyassar-413
[5] Tahriir wa tanwiir-21/176

Date Created
October 16, 2020
Author
admin